

Mineralvand og vin i Armenien

Jeg stødte første gang på navnet Jermuk, da jeg i 1991 - hvor Sovjetunionen var ved at gå i opløsning -

var på en delegationsrejse til Riga - Aalborgs vennskabsby. Her fik vi blandt andre gode sager den eksklusive Jermuk mineralvand. Den var så fyldt med helbredende mineraler, at jeg først troede, at min flaske ved et uheld stadig indeholdt kemikalierne fra flaske-rende-processen.

Det er her i Jermuk - de varme kilders by - i ca. 2100 m højde, at vi slutter vor rundrejse i Kaukasus. Byen er en underlig tidsslomme af en glemt og

forfalden Sovjetisk by, hvor lejekassernes balkon'er mere eller mindre er faldet sammen eller helt af, hvor fortovshullerne er større end de skæve sten og hvor den blå røg fra en sjælden gammel lastvogn næsten skjuler de få mennesker på gaden. Derimod I den anden ende af byen ligger der en håndfuld palæ-agtige store spa-resorts, som på dette tidspunkt af året står næsten tomme - og de mange Mercedes taxaer holder stille.

Anja var i dag til Wellness-behandling på et af disse resorts, medens jeg havde hele hotellets badeafdeling for mig selv. Dog sammen med en kone med en svaber, der trofast fulgte og tørrede op efter mig mellem de tre pools med henholdsvis lunken, varmt og dejlig varmt vand, samt saunaen.

Jermuk mineralvandsfabrik er byens eneste anden større virksomhed, og vi har da også siden ankom-

sten til hovedstaden Yerevan for en uges tid siden dagligt nydt det sprudlende vand.

I Yerevan var vi de eneste gæster på et skønt lille guesthouse i en stille baggård ved den grønne ring omkring bymidten. Her var der i weekenden et næste 1 km langt marked i 6-7 rækker, hvor mere el-

ler mindre interimistiske boder solgte alt fra gamle sovjetiske ordner og militæremblemer, russiske tandlæge instrumenter (hvilken gru), laboratorieudstyr (eller glaskolber til hjemmebrænding?), gammelt værktøj af enhver slags, samt alskens armenske håndværksprodukter i fin kvalitet: udskårne skak-æsker i ædeltræ, alt i keramik og syede, vævede, strikkede og broderede tekstiler, smykker samt lokale nødder, bær, grøntsager og frugter i naturel, syltede og henkogte udgaver. Der var også en bod med glas og porcelæn, hvor der var en stak Kongelig Porcelæn juleplatter!

Søndag formiddag så vi på en bakke bag parken en mægtig kirke. Vi gik derind for at se, om der skete noget - og i det kæmpestore og lyse, men yderst spartansk udsmykkede kirkerum, kom der en stadig strøm af mennesker, som tog plads på de gedigne egetræsbænke. Vi sad der lidt, medens kordrengene gjorde klar med lys og røgelseskar. Herefter kom en præst samt en større flok hjælpere.

Menigheden rejste sig, der lød en dejlig korsang og skøn musik, der kunne konkurrere med Mozarts Figaros Bryllup, fra en balkon bag os - og menigheden gjorde korsets tegn for brystet og ved gulvet, som når en troende fodboldspiller løber på banen.

Foran os i kirken sad en tynd, lettere hærget mand i 60-års alderen, med grå skægstubbe og en falmet blålig T-shirt. Han sad lidt med siden til, så vi kunne tydeligt se på hans drømmende øjne, der ind i mellem var helt lukkede, at ceremonien betog ham. Dog var han den eneste - ud over en gravid kvinde - som ikke rejste sig. I min fantasi er han en tidligere system-kritiker, der under Sovjet-besættelsen blev tortureret af KBG med fysiske m'ener til følge. Imens gik søde korpiger på 8 - 10 års alderen rundt og delte små tyl-slør ud til de kvinder, der ikke havde tildækket håret. Der var nu samlet en farverig procession, som - fulgt af stort set hele menigheden - gik rundt i kirken (hvor bænke og inventar fylder under 1/3 af arealet) med bannere, præsten med svingende røgelseskar og uddeling af velsignelser til højre og venstre. Forrest gik en kirkedreng med et udslået forklæde, hvor menigheden kunne kaste penge

i. En fantastisk - for os ikke religiøs, men kulturel - oplevelse. Og denne vidunderlige sang og musik!

Vi fortsatte sydpå til Armeniens eneste vin-distrikt ved landsby-oasen Areni. Det viste sig, at værtinden i byens eneste guesthouse, hvor vi boede, er datter af en af stedets 4-5 større vinproducenter. Den store have var tæt tilplantet med fersken- og andre frugttræer, og et stort valnøddetræ skyggede over

hængekøjen. Der faldt stadig nødder ned, som vi spiste sammen med de mange serveringer af udskårne frugter fra haven. Mellem frugttræerne gror auberginer, som her steges og serveres med et godt drys af hakkede valnødder og hvidløg. Vi blev inviteret til vinsmagning og rundvisning på familiens vin-

eri, hvor vi smagte 20 forskellige slags, herunder vin af de mange lokale frugter: æbler, pærer, brombær, granatæbler og kirsebær - samt nye og gamle rød- og hvidvine. I samme område besøgte vi også nogle huler i de høje og stejle bjerge i kløften. Udgravninger viser bl.a. et større antal lerkrukker nedgravet i jorden, hvor der er fremstillet vin, så efter armenernes mening er det her - og ikke som tidligere påstået i Georgien - at verdens første vin er fremstillet.

Men hvad angår vin her i området må vi nok tilstå, at smagen ligger noget fra vore foretrukne italienske vine. Faktisk er nogle af de bedste vine, vi har smagt, ganske ordinære fra egne småmarker, medens de dyrere flaskevine hver anden gang har en ret alternativ smag. Måske fordi man her godt kan lide halv-søde vine, og vi kun går efter de tørre udgaver. Og vi har ellers ikke sparet på anstrengelserne for at smage så mange som muligt.

Det er dog kun en lille ting i en ellers meget spændende tur med masser af oplevelser og møde med mange flinke mennesker - som f.eks. lastbilchaufføren i den rystende og forlængst udtjente gamle russiske bil: vi var på vej her til Jermuk, som viser sig at ligge på en nærmest blind sidevej, der fører op til det omstridte område, Nagorno Karabakh og arvefjenden Azerbajjan. Der er ikke meget trafik den vej, så vi kom efter flere fortrædeligheder til en større by i området, hvor der skulle være en busforbindelse til Jermuk. Vi fandt også en bus, og forhørte os flere gange hos chaufføren, som bekræftede, at den gik til Jermuk. Der er mange svært udtalelige ord her i området, men netop Jermuk har vi dog udtalt masser af gange og hver gang fået en flaske mineralvand. Alligevel kunne vi efter nogen tids kørsel se, at vejen fortsatte nedad, hvor vi jo skulle op i bjergene, og efter flere forespørgsler blandt medpassagererne

viste det sig, at vi var på vej i den modsatte retning til hovedstaden Yerevan. Vi og vore rygsække blev så sat af derude hvor kragerne vender, hvor vi stod en stund. Så kom vor ven, den raslende lastbil, og reddede os, så vi nåede Jermuk - ganske vist uden frokost den dag, men dog inden aften.

Tak fordi I læste med - og slut for denne gang.

Anja og Søren